

OBSERVATION OCH FÖRBÄTTRING AV MARKSTRUKTUREN

Anne Antman, Baltic Sea Action Group

8.11.2023

Nyttan med god markstruktur

MÅL: FINLÄNDSKA ÅKRAR I TOPPSKICK

Allt fler forskningsresultat påvisar att god markhälsa är grundförutsättningen för både goda skördar och miljönyttor.

Men en betydande del av den finländska åkerarealen lider av problem med bl.a. vattenhushållningen och markstrukturen.

God markhälsa ger många nyttor

Förbättrad vatteninfiltrering och vattenhållningskapacitet

Ökad odlings säkerhet

Ökad motståndskraft mot växtsjukdomar

Större skördar

Minskat ogrästryck

Minskad utlakning av näringsämnen

Ökad tillgänglighet av markbunden fosfor

Stärkt biologisk mångfald

Ökad biologisk kvävefixering

Ökad kolinlagring

TIO STEG MOT REGENERATIVT JORDBRUK

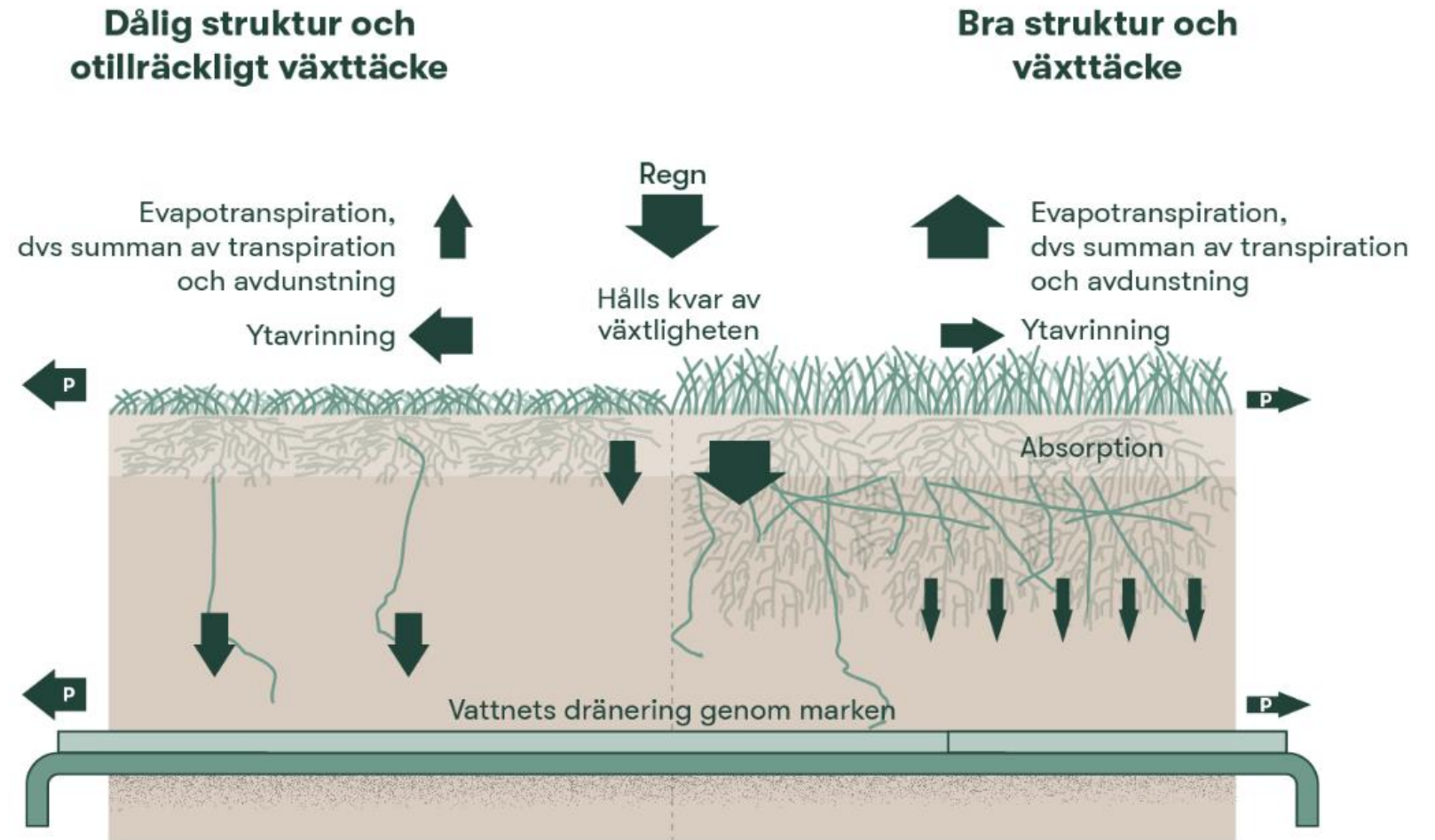
www.regenerativtjordbruk.fi

Till vänster en åker i dåligt skick, till höger en åker i gott skick.

En åker i gott skick har god vattenhållningsförmåga.

Ytavrinningen, fosforläckaget (P) och vattenavrinningen via täckdikena är större från åkrar som är i dåligt skick.

www.regenerativjordbruk.fi

ORGANISKT MATERIAL PÅVERKAR ODLINGSEGENSKAPERNA

Det gynnar markens:

- struktur
- vattengenomsläpplighet
- vattenhållningsförmåga
- förmåga att hålla kvar näringsämnen
- mikrober

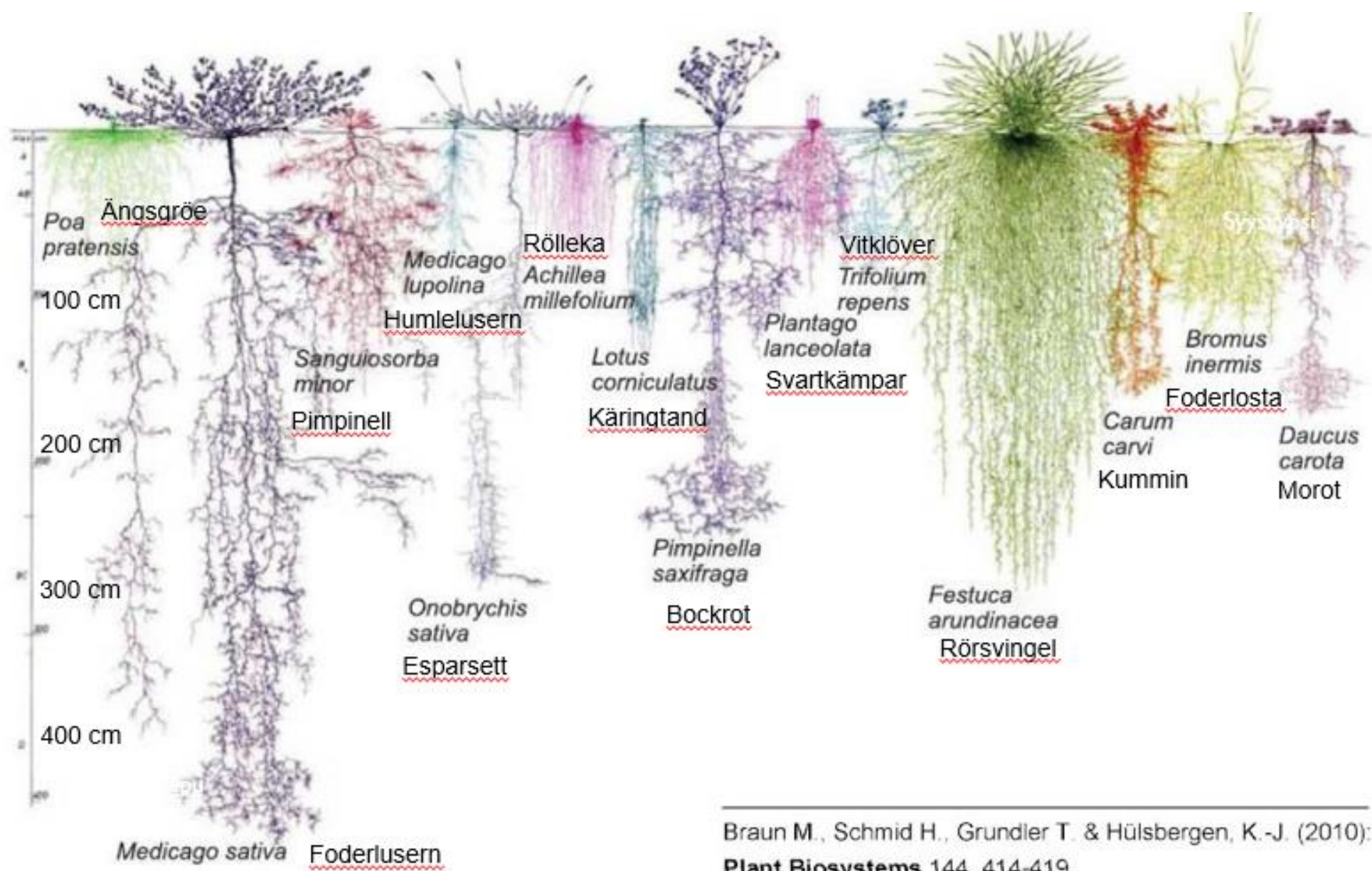
MARKENS NÄRINGSVÄV

Markens mikrober har stor betydelse för jordhälsan, grödornas välmående och kolinlagringen.

En stor biologisk mångfald under markytan ökar grödornas resiliens.

Braun M., Schmid H., Grundler T. & Hülsbergen, K.-J. (2010):
Plant Biosystems 144, 414-419.

”

Markpackning är vanligt och blir hela tiden vanligare. Den kan minska skördenivån med 30-50 procent.

OSMO-hankkeen suositukset maan kasvukunnon hoidon kehittämiseksi Suomessa 29.4.2020

Observera markstrukturen

Är det lätt att trycka ner ett pliktjärn eller motsvarande verktyg (t.ex. kamstål) i marken?

Var på skiftet och på vilket djup är de hårdare lagren?

<https://www.youtube.com/watch?v=ZVwXkdEZ7V4>

Ta ett jordprov ur marken som är lika bred och djup som spadbladet och vars tjocklek är ungefär 10 cm.

Bryt jordprovet försiktigt med handen. På vilket sätt faller det sönder? På vilket ställe förändras strukturen?

<https://www.youtube.com/watch?v=R8IVzFQzjf0>

Hur djupt ner i marken växer rötterna (cm) och hur ser rotsystemet ut? Har täta skikt i marken påverkat rötternas tillväxt?

<https://www.youtube.com/watch?v=TsrOUNPI7-g>

Hur många daggmaskar
(st.) innehåller ett
spadtag jord?

<https://www.youtube.com/watch?v=tbxeWzrVpKI>

BEDÖM MARKSTRUKTUREN

Strukturklass	Formen och storleken på aggregaten	Porositet och rötter	Provet efter brytning: olika jordar	Provet efter brytning: samma jord, olika jordbearbetning	Definierande, igenkännbart drag	Beskrivning av de naturliga aggregaten eller de uppbrutna kokorna (ca 1,5 cm)
Klass 5 Lucker Aggregaten är mycket lätta att smula sönder med fingertopparna	Till största delen < 6 mm efter sönderbrytning.	Mycket porös Rötter växer jämt överallt.			 Små aggregat	Marken smulas sönder vid hanteringen av provet. De större aggregaten består av mindre aggregat som hålls ihop av rötter.
Klass 4 Opackad Aggregaten är lätta att bryta sönder med ena handen	En blandning av porösa, runda aggregat, storlek 2 mm – 7 cm. Inga täta kokor eller klumpar.	Största delen av aggregaten är porösa. Rötter växer jämt överallt.			 Mycket porösa aggregat	Aggregaten är runda, de smulas sönder lätt och är mycket porösa.
Klass 3 Fast Största delen av aggregaten kan brytas med ena handen	En blandning av porösa aggregat, storlek 2 mm–10 cm; mindre än 30% är < 1 cm. Kan innehålla kompakta och skarpkantade aggregat (kokor).	Stora porer och sprickor. Porer och rötter också innanför aggregaten.			 Få porer i aggregaten	Aggregaten är ganska lätta att sönderdela. De har några synliga porer och rund form. Rötter har oftast vuxit igenom aggregaten.
Klass 2 Kompakt Det är svårt att bryta aggregat med ena handen	Mest stora > 10 cm, skarpkantade och kompakta, kan också vara flagade, mindre än 30% < 7 cm.	Få stora porer och sprickor. Rötter endast i de stora porema/sprickorna och runt aggregaten.			 Tydliga, större porer	Aggregat kan brytas då marken är fuktig. Aggregaten oftast skarpkantade och vassa, innehåller sprickor.
Klass 1 Mycket kompakt Det är svårt att bryta marken	Mest > 10 cm, få < 7 cm, skarpkantade och kompakta.	Möjlig ena några få stora porer/sprickor. Syrebrist. Rötter endast i sprickorna, om de finns överhuvudtaget.			 Blågrå färg	Aggregat kan brytas då marken är fuktig, men man måste använda kraft. Man kan oftast inte se några porer eller sprickor.

SMÅ OCH RUNDA JORDAGGREGAT, ELLER STORA OCH VASSA?

KOLLA VATTENINFILTRATIONEN I ÅKERN.

Videon snart på
BSAG:s
YouTube-kanal!

Förbättra markstrukturen

MAXIMERING AV ANTALET GRÖNA VECKOR

Gröna veckor

Risk för markpackning

Möjlighet för underhåll

Gröna veckor

Risk för markpackning

Möjlighet för underhåll

www.regenerativtjordbruk.fi

SE TILL ATT ALLA ARBETSMASKINERS DÄCKTRYCK ÄR LÄMPLIGT

Välkommen till Terranimo®

Terranimo® är en modell för att uppskatta risken för markpackning orsakad av jordbruksmaskiner.

Det finns två versioner:

Terranimo® light

för en enkel och snabb bedömning av risken för markpackning.

Terranimo® expert

för en detaljerad analys av risken för markpackning vid specifika förutsättningar.

Hårt packade markskikt kan brytas mekaniskt genom djupluckring.

Växter med djupt och kraftigt rotsystem stabiliserar den luckrade markens struktur och fortsätter att förbättra markstrukturen.

Viktigt att välja tidpunkt för mekanisk djupluckring rätt!

Kari Alasaari från Lappo satsar på toppskördar.

Han försöker utjämna inomfältvariationen.

Med hjälp av satellitbilder från olika år kunde han på ett skifte se att det på ett område alltid växer lite sämre.

Han korrigerade låg mullhalt och dålig vattenhållningsförmåga genom att tillföra organiskt material.

Källa: Carbon Action Klubi

SAKTA MEN SÄKERT

Den största belastningen av investeringar och andra kostnader kommer inom 1–5 år efter genomförandet.

Först därefter kan man dra nytta av de långsiktiga, positiva ekonomiska effekterna.

En korrigerande markpackning betalar sig tillbaka, men pga. växtodlingens relativt dåliga lönsamhet är återbetalningstiderna långa, i genomsnitt 8-11 år.

Källa: regenerativjordbruk.fi

Material, guider mm.

Webbinarium: God markvård för goda skördar 28.11 kl. 10

Prof. Göran Bergkvist föreläser, jordbrukare berättar om sina erfarenheter och panelen diskuterar vem som kan stödja jordbrukaren i markvårdsarbetet. Välkommen!

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

www.bsag.fi/sv/aktuellt/webbinarium-god-markvard-for-goda-skordar/

LYSSNA PÅ PODCASTEN ODLINGSMARK

[HTTPS://SOUNDCLOUD.COM/SEARCH?Q=ODLINGSMARK](https://soundcloud.com/search?q=odlingsmark)

VARFÖR STIGER DE SVENSKA
ÅKRARNAS MULLHALTER, MEDAN DE
I FINLAND SJUNKER?

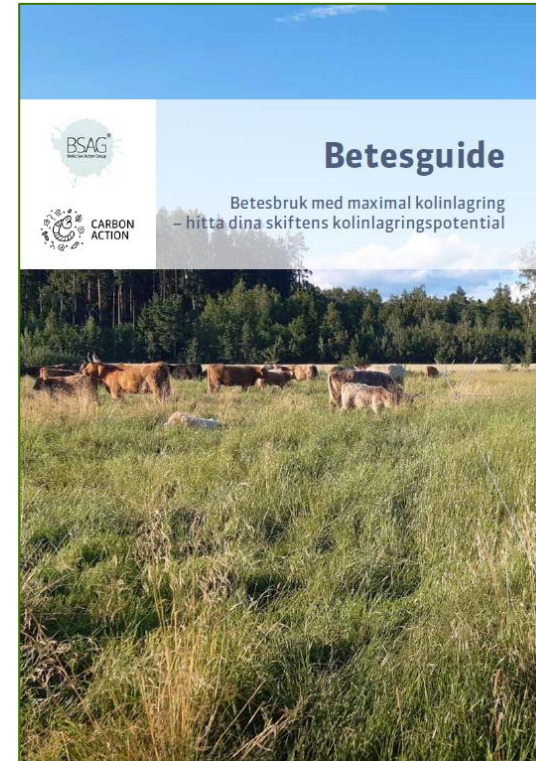

TONY HYDÉNS FÅNGGRÖDOR

MATIAS RÖNNQVISTS TIPS
FÖR VINTERTIDA VÄXTTÄCKE

MYCKET MATERIAL PÅ BSAG.FI/SV/MATERIALEN

A man and a woman are sitting on a wooden trailer in a rural field. The trailer is loaded with large white sacks, likely containing soil or compost. The man is wearing a red and white checkered shirt, and the woman is wearing a red and black patterned sweater. They are both smiling. The background shows a line of trees and a cloudy sky.

**Studera på gratis
onlinekursen Grunderna i
regenerativt jordbruk**

regenerativtjordbruk.fi

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

Tack!

Anne Antman
anne.antman@bsag.fi
040 650 3690